

**BOJXONA SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA XALQARO HAMKORLIKNING
AHAMIYATI****A.Suyunov***Bojxona insituti dotsenti***Sh.Raxmatova***Bojxona insituti kursanti*

Annotatsiya: ushbu maqolada bugungi kunda O‘zbekiston bojxona organlari tomonidan xalqaro hamkorlik yo‘nalishida olib borilayotgan faol va muvaffaqiyatli chora-tadbirlar, shuningdek bojxona siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishda xalqaro tajribalarni o‘rganish va tahlil qilish ,ularni tizimda qo‘llash bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar haqida bayon etilgan. O‘zbekiston Respublikasi hukumati bilan Birlashgan Arab Amirligi hukumati o‘rtasida bojxona siyosatini amalga oshirishda o‘zaro hamkorlik va yordam to‘g‘risidagi bajarilayotgan ishlar, rejalar va takliflar berib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: bojxona siyosati,xalqaro shartnomalar,xalqaro konvensiyalar,bojxona tarib taomillari raqamli bojxona,ko‘zguli statistika,raqamli iqtisodiyot,bojxona qonunchiligini buzish,ochiq eshiklar siyosati,valyuta operatsiyalari, tashqi iqtisodiy faoliyat.

Abstract: in this article, the active and successful measures carried out by the customs authorities of Uzbekistan in the direction of international cooperation, as well as the study and analysis of international experiences in the development and implementation of the customs policy, and the work being carried out on their application in the system, are presented in this article. stated about. The ongoing work, plans and proposals on mutual cooperation and assistance in the implementation of customs policy between the government of the Republic of Uzbekistan and the government of the United Arab Emirates were presented.

Key words: customs policy, international agreements, international conventions, customs tariffs, digital customs, mirror statistics, digital economy, violation of customs legislation, open door policy, currency operations, foreign economic activity.

KIRISH

Mustaqil O‘zbekistonning xalqaro aloqalari tobora rivojlanib borar ekan, bu esa eng birinchi galda bojxona faoliyati zamon talablariga javob bera oladigan darajada mukammal yo‘lga qo‘yilishini talab etadi. Ayniqsa, turli xalqaro shartnomalardagi bojxona ishlariga oid bandlarning O‘zbekistonda sifatli va o‘z vaqtida bajarib borilishini ta‘minlash juda ham muhim. Bojxona xizmatini jahon standartlariga yaqinlashtirish maqsadida mamlakatimiz xalqaro bojxona amaliyotlari bilan bog‘liq 15 dan ortiq xalqaro konvensiyalarga a‘zo bo‘lgan shuningdek, mamlakatimiz Jahon Bojxona

Tashkiloti ishida faol ishtirok etyapti. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi hukumati bilan Birlashgan Arab Amirliklari hukumati o'rtasida bojxona ishlarida hamkorlik va o'zaro yordam to'g'risidagi ko'p yillik hamkorlik ishari respublikamiz huquqiy bazasini xalqaro konvensiyalar va bojxona ishining boshqa xalqaro me'yorlariga yaqinlashtirishga imkon berdi. Bojxona sohasidagi qonunchiligimiz umumqabul qilingan xalqaro standartlar, me'yorlar va amaliyot bilan birxillashtirish hamda uyg'unlashtirish yo'nalishida rivojlanmoqda, bu esa respublika bojxona siyosati yutuqlarini mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning muhim dalili deb e'tirof etishni ta'minlaydi [1].

ASOSIY QISM

O'zbekiston Respublikasi bojxona organlari xalqaro bojxona hamkorligi faqatgina Jahon Bojxona Tashkiloti bilan kifoyalanmaydi. Respublikamiz bojxona organlari boshqa yirik xalqaro tashkilotlarning ham bojxona ishiga doir dastur va loyihalarida ham faol ishtirok etib kelmoqda. Jumladan, BMTning Giyohvand moddalar va jinoyatchilik boshqarmasining giyohvand moddalarning noqonuniy aylanuviga qarshi kurashish bo'yicha tajriba almashishga doir xalqaro tadbirlarida, Shanxay hamkorlik tashkilotining Bojxona hamkorligi bo'yicha maxsus ishchi guruhi yig'ilishlarida, MDH Bojxona xizmatlari rahbarlarining kengashi majlislari, Osiyo taraqqiyot bankining Markaziy Osiyo mintaqaviy iqtisodiy hamkorligi dasturi, Yaponiyaning JICA va Koreyaning KOIKA va BAAning xalqaro hamkorlik bo'yicha tashkilotlari o'quv kurslarida faol ishtirok etib kelinmoqda.

Istiqlol yillarida MDHga a'zo davlatlarning bojxona xizmatlari o'rtasida bojxona hamkorligining huquqiy asoslari va yo'nalishlarini o'zida qamrab olgan 100 dan ortiq hukumatlararo va idoralararo Bitimlar imzolandi. So'nggi 20 yil mobaynida esa mazkur Bitimlar imzolangan davlatlar vakillari bilan 100 dan ortiq ikki tomonlama ishchi uchrashuvlar tashkil etildi. Mazkur oliy darajada o'tkazilgan uchrashuvlarning samarasi o'laroq Toshkentda o'tkazilgan bir qator tadbirlarni misol keltirishimiz mumkin:

1997-yilda Jahon Bojxona Tashkiloti Bosh kotibi Jeyms Shaver ishtirokida Markaziy Osiyo davlatlari bojxona xizmatlari rahbarlari bilan o'tkazilgan mintaqaviy uchrashuv;

2002-yilda Jahon Bojxona Tashkiloti Bosh kotibi Mishel Dane ishtirokida "Buyuk ipak yo'li davlatlarida giyohvand moddalarning g'ayriqonuniy aylanishiga qarshi kurashish" mavzusida xalqaro konferensiya (konferensiya yakunida Toshkent Deklaratsiyasi imzolangan);

2004-yilda Yaponiya hukumati ko'magida bojxona protsedurasini soddalashtirish va uyg'unlashtirish bo'yicha qayta ishlab to'ldirilgan Xalqaro konvensiyani tanishtirish maqsadida tashkil etilgan mintaqaviy seminar (Kioto konvensiyasi);

2008-yilda Milliy kinologiya markaziga Jahon Bojxona Tashkilotining mintaqaviy o'quv markazi maqomini berish bo'yicha Davlat bojxona qo'mitasi va Jahon Bojxona Tashkiloti o'rtasida Anglashuv memorandumini imzolaniishi.

2010-yil 3-may kuni Jahon Bojxona Tashkiloti Bosh kotibi Kunio Mikuriyaning Toshkentda bo‘lib o‘tgan Osiyo taraqqiyot banki (OTB) boshqaruvchilar Kengashining 43-yillik majlisi doirasida Bojxona qo‘mitasiga rasmiy tashrifi. Tashrif chog‘ida Janob Mikuriya Jahon bojxona tashkilotining yaqin yillarga mo‘ljallangan strategik maqsad va vazifalari to‘g‘risi bojxona qo‘mitasi shaxsiy tarkibi oldida chiqish qilib, bojxona xizmati - qonuniy savdo aylanmasini tashkil etish, iqtisodiy taraqqiyot va xavfsizlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynashini alohida ta‘kidlab o‘tgan edi.

2019-yil 25-mart kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Arab Amirliklariga rasmiy tashrifi doirasida imzolangan bitim ham bojxona qonunchiligi buzilishini oldini olish, surishtirish va unga qarshi kurashishda o‘zaro yordam ko‘rsatish tartibini belgilaydi. Mazkur hujjat doirasida ikki mamlakat bojxona organlari ularning hududlarida amaldagi bojxona qonunchiligini buzish maqsadida foydalanilgani yoki foydalanilishi mumkinligi to‘g‘risida ma‘lumot yoki shubha mavjud bo‘lgan shaxslar, tovarlar va transport vositalari to‘g‘risida bir-birlariga ma‘lumotlar taqdim etadi. Hujjat o‘zaro tashqi savdo bo‘yicha statistika ma‘lumotlarini “ko‘zguli statistika” tamoyili bo‘yicha ishonchligini ta‘minlash va tovarlarning bojxona qiymatini nazorat qilish, moddiy-texnik infratuzilmani mustahkamlash va kadrlar malakasini oshirish orqali bojxona ma‘muriyatini modernizatsiya qilishga yordam beradi.

Ahdlashuvchi Tomonlar bojxona qonunchiligini qo‘llash maqsadida va mazkur Bitim qoidalariga muvofiq quyidagilarga intiladilar:

- a) bojxona qonunchiligiga qarshi huquqbuzarliklarning oldini olish va ularni surishtirishda hamkorlik va o‘zaro yordam ko‘rsatish;
- b) so‘rovga ko‘ra bojxona qonunchiligini qo‘llashga doir ma‘lumotlarni takdim qilish;
- c) yangi bojxona tartiblarini tadqiq qilish, takomillashtirish va qo‘llash, kadrlar tayyorlash va ular bilan almashinuv hamda boshqa o‘zaro manfaatli masalalarda hamkorlik qilish.

Mazkur Bitimga muvofiq o‘zaro yordam ko‘rsatish So‘ralayotgan Tomon davlati hududida amalda bo‘lgan qonunchilikka muvofiq va bojxona ma‘muriyatining vakolatlari va imkoniyatlari doirasida amalga oshiriladi.

Bitim Ahdlashuvchi Tomonlar ishtirokchi hisoblanadigan boshqa har qanday xalqaro shartnomadan kelib chiqadigan huquq va majburiyatlariga daxl qilmaydi. Ushbu bitim doirasida yana ko‘plab turli xil axborot tizimlari taqdim etildi, ulardan quyidagi 5 ta axborot mahsuloti eng dolzarb hisoblanadi:

Omborni boshqarish tizimi barcha ombor jarayonlarini avtomatlashtirish uchun foydalaniladi, masalan, xarid buyurtmalariga muvofiq tovarlarni qabul qilish, ombordagi tovarlarni qattiq nazorat qilish va buyurtmadan yetkazib berishgacha bo‘lgan mahsulotni to‘liq kuzatib borish. Ushbu tizim saqlash sharoitlari, sumkalarni ajratish, yaroqlilik muddati, joylashuv va o‘lchamdagi cheklovlarni hisobga olgan holda

ombordan foydalanish va zaxiralar aylanishini optimallashtirish imkonini beradi, shuningdek, inventarizatsiya aylanishini boshqaradi.

Logistika portali kataloglashtirish, buyurtmalarni boshqarish, schyot-fakturalarni boshqarish, debet/kredit funktsionalligi, kirishlarni boshqarish funksiyalarini bajaradi. Ushbu portalda birja tovarlari kataloglari, inventar tafsilotlari va narxlar ko'rsatilgan. Buyurtmani qabul qilish, ko'rib chiqish va rejalashtirishni avtomatlashtiradi. Buyurtmalar ANHAM FZCO va uning mijozlari o'rtasidagi integratsiya orqali tizimga avtomatik ravishda kiradi. Shuningdek, portal konteynerlarni kuzatish imkonini beradi, uning aniq joriy joylashuvi, o'tgan barcha yo'nalish nuqtalarining sanasi va vaqtini ko'rsatadi.

Transportni boshqarish tizimi parkni, reyslarni, subpudratchilarni, yuk mashinalarini, muzlatgichlarni, marshrutni, yuklarni boshqarish imkonini beradi. Kuzatuv va kuzatuv tizimi ANHAM bankomatlari va interaktiv televizorni o'z ichiga oladi, bu yuklash, kontent, vazifa haqida ma'lumot olish imkonini beradi.

Xaridlarni boshqarish tizimi ta'minot zanjirlarini, inson resurslarini, transport vositalarini va o'qitishni boshqarish qobiliyatini ta'minlaydi. Ushbu tizim xarid qilinadigan tovarlarni, yetkazib beruvchilarni, sotib olish so'rovlarini boshqarish jarayonlarini avtomatlashtiradi. Shuningdek, tizim raqobatdosh tender takliflari, "muddat" sanalari, yetkazib beruvchilarning javoblari, uning reytinglarini avtomatlashtiradi, tarif va optimal xarid algoritmini amalga oshiradi, buyurtmalarni mukofotlaydi, buyurtmachilarni xabardor qiladi.

Business Intelligence boshqaruv paneli va hisobotlar orqali tashkilot bo'ylab ma'lumotlarni tasavvur qilish va fikr almashish imkonini beradi, biznes qarorlarini asosli qabul qilish imkonini beradi.

Ta'kidlash joizki, bugungi axborot asri barcha sohalarga o'z ta'sirini ko'ratmoqda, jumladan, Birlashgan Arab Amirliklari Lozannadagi Xalqaro Ma'muriy Rivojlanish Institutining Butunjahon raqobat bo'yicha Shveysariya Markazi tomonidan tuzilgan Jahon bojxona xizmatlari reytingida yuqori pog'onani egallab turibdi. "Aqlli hukumat" tushunchasiga o'tish, innovatsion texnologiyalar va hatto dron va robotlar bojxona boshqaruvini tez va yuqori texnologiyali jarayonga aylantirdi.

Dubay bojxonasining tashkiliy tuzilmasi oddiy va shu bilan birga boshqalardan farq qiladi. U 5 ta asosiy bo'limni o'z ichiga oladi. Odatiy bo'limlar qatorida yo'lovchilarni tashish bo'limi, tashqi iqtisodiy faoliyat ishtirokchilari tomonidan bojxona qonunchiligiga rioya qilish uchun mas'ul bo'lgan ichki ishlar bo'limi va ommaviy axborot vositalari bilan ishlash uchun mas'ul bo'lgan korporativ kommunikatsiyalar bo'limi - bojxonaning ichki va tashqi aloqalarini ham nazorat qiladi. Xalqaro amaliyot uchun noan'anaviy bo'linma - bu audit bo'limi va rivojlanish bo'limi. U barcha bo'limlarni muvofiqlashtiradi va ichki auditni amalga oshiradi, xavflarni baholaydi va tashkilotdagi inqirozni boshqarish rejalarini amalga oshiradi. Yana bir qiziqarli bo'lim - strategik rejalashtirishni amalga oshiradigan, korporativ standartlar va

sifat mezonlarini amalga oshiradigan Strategik menejment va korporativ mukammallik bo'limi - statistika uchun javobgar. Bundan tashqari, Dubay bojxonasi veb-saytiga ko'ra, u mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga intiladi. Quyidagilar BAAda bojxona siyosati va nazoratini samarali tashkil etish uchun ishlab chiqilgan eng so'nggi xizmatlar turlari:

Risk Engine - risklarni boshqarish tizimi tufayli barcha deklaratsiyalarning 97 foizi tizimda avtomatik tarzda qayta ishlanadi. Ushbu tizim GINI Global Innovatsiyalar Institutining uchinchi, eng yuqori darajadagi maxsus sertifikatini oldi. Dubaydagi risklarni boshqarish tizimi ma'lumotlarni to'playdigan, potentsial xavflarni aniqlaydigan va shubhali yuklarni ushlab turish imkonini beruvchi aqlli tizimdir. Ammo uning eng muhim afzalligi - bu ish tezligi. Bu sizga xavf-xatarsiz etkazib berishni tezroq amalga oshirishga imkon beradi - bunday deklaratsiya avtomatik ravishda va atigi 10 soniya ichida tekshiriladi. Qolgan xavfli etkazib berish muddati yuqoriroq. Bunday yuklarning yarmidan ko'pi bir kun ichida, qolganlari esa 1 kundan 5 kungacha chiqariladi. Biroq, xavfli etkazib berish ulushi kichik - umumiy tovar oqimining atigi 3% ni tashkil qiladi.

2010-yilda Dubay bojxonasi dunyodagi birinchi IP6500 standartidagi avtomobil radioaktiv skanerlash tizimini ishga tushirdi. Uning yordamida tekshiruvlar o'tkaziladi, yuk tashish va konteynerlar tekshiriladi. Uning yuqori penetratsion kuchi tufayli mahsulot va oziq-ovqat mahsulotlariga zarar etkazmasdan tarkibi yaxshilab tekshiriladi va taqiqlangan kiritishlar aniqlanadi. Biroq, ushbu texnologiyaning eng hayratlanarli tomoni - bu ish tezligi. Tizim soatiga 8-15 km tezlikda harakatlanayotgan 150 ta yuk mashinasini skanerlash imkoniyatiga ega, ya'ni, bitta mashina o'rtacha 24 soniyada tekshiriladi. Tizim haftada etti kun, kechayu kunduz ishlaydi.

2016 yilda Dubayda bo'lib o'tgan Gitex Technology Week 2016da o'sha paytdagi dunyoda yangi va yagona "interaktiv pol" texnologiyasi taqdim etildi, bu esa aeroportda navbatda kutishni minimallashtirishga qodir. Uning ishlash printsipi juda oddiy - yo'lovchiga yukni tekshirish uchun inspektorga murojaat qilish shart emas. U LED polga tushganda, bagaj maxsus datchiklar tomonidan skanerdan o'tkaziladi, so'ngra yorug'lik o'qlari yordamida u erga borish yo'nalishi - yashil yoki qizil yo'lakka ko'rsatiladi. Kelajakda qo'l yukini tekshirish uchun xuddi shunday tizimni yaratish rejalashtirilgan, bu ham nazoratdan o'tishni sezilarli darajada tezlashtiradi.

2017-yil iyun oyida Dubay xalqaro aeroporti yo'lovchilarning pasport nazoratidan o'tishini soddalashtiradigan ikkita innovatsion texnologiyani bir vaqtning o'zida ishga tushirishga qaror qildi. Birinchi texnologiya "biometrik tunnel" deb nomlanadi, u LIDAR texnologiyasidan foydalangan holda yo'lovchilar bagajdan o'tayotganda yuzlarini skanerlaydi. Bu shuni anglatadiki, yo'lovchilar yetib kelgach, pasport nazorati uchun navbatda turishlari shart emas, ular darhol o'z narsalariga borishlari mumkin. Shu bilan birga, ularning ma'lumotlari yuzni tanish ma'lumotlari va barmoq izlarini o'z

ichiga olgan raqamlashtirilgan biometrik pasportlar yordamida yo'l davomida avtomatik ravishda o'qiladi.

Ikkinchi texnologiya "Smart Entrance" yoki SmartGates deb ataladi. U Smart UAE Wallet mobil ilovasi yordamida nazoratdan o'tishda pasport o'rniga smartfonlardan foydalanish imkonini beradi. Bu har bir yo'lovchini nazorat qilish uchun ajratilgan vaqtni 9-12 soniyaga qisqartiribgina qolmay, pasport ma'lumotlari va boshqa hujjatlar xavfsizligini ta'minlashi kutilmoqda. Telefonigiz ilova yordamida pasportingiz yoki boshqa identifikatingizni, shuningdek, bortga chiqish taloningizni saqlaydi.

Rammas virtual yordamchisi. Bu sun'iy intellektga ega chatbot bo'lib, undan davlat organlari, jumladan, bojxona organlari faoliyatida foydalaniladi. U ingliz va arab tillarida so'rovlarga javob beradi va foydalanuvchilarga eng aniq javobni taqdim etish uchun o'z aql-zakovatiga ega. Mamlakat hukumati shu yo'l bilan davlat muassasalariga tashrif buyuruvchilar sonini o'rtacha 80 foizga qisqartirishi mumkin, deb kutmoqda. Hatto Jahon Bojxona Tashkiloti ham bojxona xizmatidagi bu yangilikni tilga oldi. Bir tomondan, virtual yordamchi sayyohlar yoki importchilarning savollariga javob berishi mumkin. Ammo bojxonachilarning o'zlari ham xuddi shunday tizimdan foydalanadilar. Xodimlar iPad yordamida xorijiy tildagi hujjatni suratga olishlari va uning tarjimasini bir zumda ekranda ko'rishlari mumkin. Shuningdek, ular noma'lum hujjatni suratga olishlari va bilimlar bazasida o'xshash tasvirlarni avtomatik qidirishni boshlashlari mumkin. Bundan tashqari, bojxona xodimlari ma'lum bir partiya bo'yicha tizimga so'rov yuborishlari mumkin va bu ularga to'g'ri harakat yo'nalishini tanlashga yordam beradi va berilgan partiyani tekshirish uchun ushlab turish kerakligini tezda aniqlashga yordam beradi.

2014-yilda Dubay bojxonasi chet ellik hamkasblarini ortda qoldirib, portdagi savdo kemalarini kuzatish uchun birinchi bo'lib uchuvchisiz kvadrokopterlardan foydalangan. Masofadan boshqariladigan qurilmalar video tasvirni yer nuqtasiga uzatadi va bu oddiy qidiruv paytida qochib ketadigan hamma narsani diqqat bilan ko'rish imkonini beradi. Falah Al-Samma, Dubay bojxonasining texnik xizmat ko'rsatish bo'limi boshlig'i: "Agar kemani tekshirish paytida kimdir yashirishga yoki bortga biror narsa tashlashga harakat qilsa, biz uni ko'ramiz", dedi. Dronlar dastlab Dubay ko'lida qo'llanilgan va keyinroq Jebel Ali porti ustida uchirilgan. Ulardan foydalanish istiqbollari orasida katta texnikalar o'ta olmaydigan chegaraga borish qiyin bo'lgan hududlarda foydalanish kiradi.

Nogironlar va keksalar uchun Dubay bojxonasi maxsus aqlli aravani ishlab chiqdi. Bu ko'proq golf aravasiga o'xshaydi va kutishga hojat qoldirmasdan bojxona rasmiylashtiruviga ruxsat beradi. Unda kameralar, yuzni tanish qurilmasi, bir nechta smart-ekranlar va bojxona inspektori uchun kursi bor. Deklaratsiya qilinishi kerak bo'lgan valyuta, zargarlik buyumlari va boshqa tovarlarni olib o'tayotganlar uchun barcha tartiblarni soddalashtirish va tezlashtirish kutilmoqda.

April oyida Dubay bojxona boshqarmasi Germaniyada o'tkazilgan xalqaro ilmiy tanlovda faxrli birinchi o'rinni egalladi. Ishlab chiquvchilar bojxona robot-inspektorini joriy qilishni taklif qilishdi, u keyinchalik odatiy vazifalarni bajarishda odamni almashtira oladi. Robot odamga o'xshaydi va tekshirish va kuzatish texnologiyalari bilan jihozlangan. U imo-ishora tilini taniy oladi, termal skanerga ega va xavfsizlik kamerasi bilan jihozlangan.

Bundan tashqari, Ali al-Neyadiy BAA Federal bojxona boshqarmasi Oliy komissari bilan uchrashuvda O'zbekiston delegatsiyasini yuksak qutlab, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning joriy yil mart oyidagi davlat tashrifi yakunlari bo'yicha amalga oshirilganini ta'kidladi. BAA rahbari, shuningdek, BAA hukumat delegatsiyasining O'zbekistonga tashrifi chog'ida O'zbekiston bilan ko'p qirrali hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha aniq vazifalarni belgilab berdi. Ikki davlat rahbarlari tomonidan qo'yilgan vazifalarni sifatli va so'zsiz bajarish muhimligi ta'kidlandi.

Ali al-Neyadiy bojxona qo'mitasining xalqaro logistika, ta'minot zanjiri boshqaruvi sohasida so'zsiz obro' va yetarli tajribaga ega bo'lgan DP World va ANHAM FZCO kompaniyalari bilan hamkorligini yuqori baholadi va kelgusida har tomonlama qo'llab-quvvatlashga tayyorligini bildirdi. O'z navbatida, bojxona qo'mitasi delegatsiyasi ham BAA bojxona ma'muriyati bilan nafaqat ikki tomonlama kelishuv doirasida, balki o'zaro manfaatli shartlarda kengaytirish va mustahkamlash zarur bo'lgan boshqa yo'nalishlarda ham hamkorlik qilish muhimligini ta'kidladi. Uchrashuv yakunlari bo'yicha davlatlar quyidagi kelishuvlarga erishdilar:

- a) Ikki davlat o'rtasida olib o'tiladigan tovarlar to'g'risida oldindan elektron ma'lumot almashish uchun texnik talablarni tez orada kelishish va tasdiqlash;
- b) O'zbekistonda chegara bojxona postlariga tutash hududda 9 ta zamonaviy bojxona terminali qurish loyihalarini amalga oshirish doirasida BAA bojxona xizmatining bu boradagi tajribasidan keng foydalanish;
- c) O'zbekiston bojxona xizmati xodimlarining malakasi va amaliy tajribasini oshirish maqsadida Dubay va Abu-Dabidagi Bojxona akademiyasida qisqa muddatli o'quv kurslarini tashkil etish masalasini birgalikda ishlab chiqish.

Bo'lib o'tgan uchrashuvda «DP World» bojxona kompaniyasi raisi Sulton Ahmad Bin Sulayem mahalliy hamkor “Euroasia Transportation and Logistics Company” MChJ bilan birgalikda O'zbekistonda zamonaviy bojxona terminallarini qurish loyihasini O'zbekistonga tutash hududda amalga oshirishdan manfaatdorligini bildirdi. chegara bojxona postlari va “Navoiy” MICL negizida “quruq port” tashkil etiladi. “Bir kamar, bir yo'l” tashabbusi doirasida O'zbekistonni asosiy markaz sifatida joylashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

2005-yilda Dubai Ports Authority va Dubai International Ports birlashishi natijasida tashkil etilgan DP World dunyodagi eng yirik port operatorlaridan biri hisoblanadi. Dunyodagi eng geografik jihatdan diversifikatsiyalangan port

operatorlaridan biri sifatida DP World global bozor ulushi 6,7% ni tashkil qiladi. Kompaniya 78 dengiz va quruqlik terminallariga ega. Ularga olti qit'aning 40 mamlakatidagi 50 dan ortiq tegishli korxonalar xizmat ko'rsatadi, ular tez o'sib borayotgan va etuk bozorlarda kuchli ishtirok etadilar.

Muzokaralar yakunlari bo'yicha faoliyatning quyidagi asosiy yo'nalishlari bo'yicha istiqbolli hamkorlik bo'yicha "Yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish bo'yicha kelishuvga erishildi:

O'zbekistondan Fors ko'rfazi mamlakatlari va Afg'onistonga keng turdagi mahsulotlarni eksportga yetkazib berishni tashkil etish;

O'zbekiston Respublikasining transport-tranzit va logistika salohiyatini rivojlantirish maqsadida kompaniyaning ilg'or tajribasidan kelib chiqib, ushbu kompaniya tomonidan amalga oshirilayotgan ta'minot zanjiriga O'zbekistonni qo'shish; eksportni birgalikda yo'lga qo'yish bo'yicha tizimli ishlar tashkil etiladigan mahsulotlar ro'yxatini aniqlash;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 24-noyabrdagi "Bojxona ma'muriyatchiligini takomillashtirish va davlat faoliyati samaradorligini oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5582-son Farmonida belgilangan vazifalarning sifatli va o'z vaqtida bajarilishini tashkil etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi bojxona xizmati", chegara bojxona postlariga tutash hududda zamonaviy bojxona terminallarini qurish, kompaniyani hamkor-maslahatchi sifatida jalb etish bo'yicha.

Davlat bojxona qo'mitasi delegatsiyasining Quvayt Davlati va Birlashgan Arab Amirliklariga (BAA) xizmat safari va o'tkazilgan muzokaralar chog'ida amaliy hamkorlikni yanada kengaytirish va qator yo'nalishlarda tajriba almashish, yangi aloqalarni yo'lga qo'yish yo'llari ishlab chiqildi.

XULOSA

Xulosa o'rnida, ikki mamlakatning bojxona tizimlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikdagi ishlar va do'stona aloqalar sohaning yanada rivojlanishiga hamda mamlakat iqtisodiy xavfsizligi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. «Yangilangan dasturning konsepsiyasi moliya, ta'lim, iqtisodiyot, davlat boshqaruvi, oziq-ovqat xavfsizligi va qishloq xo'jaligi, bojxona va logistika sohalarida Birlashgan Arab Amirliklari ko'magida yangi o'quv dasturlari, malaka oshirish loyihalari va boshqa tadbirlarni tashkil etishni nazarda tutadi».

Uchrashuv chog'ida Dubayning «DP World» bojxona korporatsiyasi rahbariyati ikki tomonlama hamkorlikni kengaytirish yo'llariga to'xtalib o'tdi va "Biz o'zaro savdoni rivojlantirish hamda bilim va tajriba almashish maqsadida xorijiy davlatlar bojxona tashkilotlari bilan munosabatni yaxshilash uchun bor kuch-g'ayratimizni ishga solamiz. O'zbekistonlik birodarlarimiz bilan o'zaro savdoni mustahkamlash yo'lida sheriklikni yo'lga qo'yishga intilamiz", deb ta'kidladi. Uchrashuv chog'ida Dubay bojxonasida qo'llanayotgan sun'iy intellektning eng yangi texnologiyalari namoyish

etilishi, O‘zbekistonlik mutaxassislar “Jebel-Ali” bojxona markaziga tashrif buyurib, markaz faoliyati, soatiga 900 tagacha konteynerni skanerlaydigan ilg‘or tizim ishi bilan yaqindan tanishishi ham e‘tiborga molik jarayon desak adashmagan bo‘lamiz. Shuningdek, delegatsiya a‘zolari Dubay xalqaro aeroportida ham bo‘lib, intellektual tizim va texnologiyadan foydalangan holda sayyohlar va mehmonlarga ko‘rsatilayotgan xizmatlar haqida ma‘lumot olishdi. Amirlik vakillari BAA va mamlakatimiz bojxona idoralari o‘rtasidagi hamkorlikni yuqori darajada ekanligidan foydalangan holda masofadan boshqariladigan qurilmalar, sun‘iy intellekka ega chatbotlar, bojxona robot-inspektori, radioaktiv skanerlash tizimlari, Risk Engine risklarni boshqarish tizimi yo‘nalishlarni bojxona tizimimizda qo‘llash maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. customs.uz internet sayti.
2. yuz.uz. [https://yuz.uz › news](https://yuz.uz/news) .
3. lex.uz internet sayti.
4. O'zbekiston va BAA o'rtasida bojxona bo'yicha hamkorlik to'g'risidagi bitim